

Bölüm 1

GENEL DİL BİLİMDE DİL BİLGİSİ KATEGORİSİ VE RUS DİLİNDE İSİMLERİN DİL BİLGİSEL KATEGORİLERİNİN TÜRK DİLİYLE KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ

Reşat ŞAKAR¹

GİRİŞ

Geçmişin dilsel gelenekleriyle günümüz çağdaş dil bilim alanına bakıldığında dil bilgisel kategorinin dil bilimciler arasında, geniş bir yorumlama alanı vardır. Hemen hemen bütün dillerde isim, fiil, sıfat gibi dilin öğelerinin sınırlarını belirlemek için var olan dil bilgisi kategorisi Rus dilinde de belirgin bir şekilde yer almaktadır.

Geniş bir yorumlama alanı olmasının asıl sebebi kelime anlamlarından kaynaklanmaktadır. Dil bilgisi kurallarını da eklediğimizde bu yorumlama daha geniş bir kitleye yayılmaktadır.

Yabancı dil olarak Rusça öğreniminde, dil bilgisel açıdan bakıldığında zaman *kategori* (категория), *sınıf* (разряд), *grup* (группа) kelimelerinin birbirlerine çok yakın anlamlarda olduğu görülmektedir. Ana dili Rusça olan dil bilimciler bile kategori, sınıf, grup kelimelerinin ayrımını yaparken farklı yorumlamalara gitmekte ve kesin çizgiler belirleyememektedir.

Aynı durum Türk dilinde de mevcuttur. Kategori kelimesinin anlamından kaynaklanan bazı zorluklar ortaya çıkmaktadır.

Zafer Önler, Türkiye Türkçesinde ad durumu kategorisi üzerine yazdığı bir makalesinde durumu şöyle dile getirmektedir: “Kategorinin tanımından başlamak üzere ad durumlarının sayılarına kadar bu konuda farklı yaklaşım ve kabul-ler görülmektedir” (2012: 706). Rus dilinde olduğu gibi Türk dilinde de dil bilgisel olarak kategori kelimesinin tanımının yapılması noktasında farklı yorumlamalara gidilmektedir.

Yine aynı makalede Önler, “Dil bilgisi kategorilerinin açık ve anlaşılır tanımlanmalarının yapılmasıyla durum kategorisinin kapsamı da doğru biçimde

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, rsakar@ybu.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Ahmanova, O. (2013). *Slovar Lingvistiçeskih Terminov*. Moskova: Knijnıy Dom Librokom.
2. *Bolşoy Tolkovıy Slovar Russkovo Yazıkı* (2000). Pod. red. S.A. Kuznetsova. S. Petersburg: Norint.
3. Bondarko, A. (2005). *Teoriya Morfoloğıçeskih Kategoriy İ Aspektoloğıçeskiye İssledovaniya*. RAN, İnstıtut Lingvistiçeskih İssledovaniy. Moskova: Yazıkı Slavyanskıh Kultur.
4. Doğın, E. (2011). “Türkiye Türkçesinde Cinsiyet Kategorisinin İzleri”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (17): 89-98.
5. Güden, M. P. (2006). *Dilde Cinsiyet Ayrımcılığы: Türkçenin İçerdiği Eril ve Diřil İfadeler Bakımından İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Kategori, sınıf, ulam, ad bilimi terimleri için: <http://www.tdk.gov.tr> [23.03.2018].
7. Klobukov, E. (2013). “Morfoloğıya”. *Sovremennıy russkiy literaturnıy yazık*. Pod. red. P.A. Lekanta. Moskova: Ast-Press Kniga: 402-585.
8. Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi grameri: şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
9. Kuznetsov, P. (1952). “Morfoloğıya”. *Sovremennıy russkiy yazık. (Kurs lektsiy)*. Pod red. V.V. Vinogradova. Moskova: MGU: 28.
10. Önlr, Z. (2012). “Türkiye Türkçesinde Ad Durumu Kategorisi”. *Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu Bildirileri*. http://turkoloji.cu.edu.tr/mine_mengi_sempozyum/zafer_onler_turkiye_turkcesi_ad_durumu_kategorisi.pdf [11.03.2018].
11. Potebnya, A. (1958). *İz zapisok po russkoy grammatike*. Moskova: Uçpedgiz.
12. şerba, L. (1957). *İzbrannıye Rabotı Po Russkomu Yazıkı*. Moskova: Uçpedgiz.
13. řvedova, N.-Lopatin, V. vd. (1980). *Russkaya Grammatika*. Moskova: Nauka.